

строгий фінансовий контроль за діяльністю господарського керуючого, за діями менеджменту боржника, аудит, в тому числі інвентаризація та оцінка активів боржника, вимог кредиторів, контроль за фінансовим станом інвестора, який готовий допомогти боржнику.

Список використаної літератури:

1. Худолій Л. М. Складові економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності. [Електронний ресурс] / Л.М. Худолій. – режим доступу : <http://fwww.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=455>
2. Короткова М. В. Оптимизация управления кредиторской задолженностью на предприятиях промышленности / М.В. Короткова // Весние ОГУ, 2009 – №5. – 104-109.

ВОЄННО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Момот Т. В., д-р. екон. наук, Аванесова Н. Е., канд. екон. наук, Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

Для досягнення цілей Воєнної доктрини та забезпечення боєздатності збройних сил (ЗС), а отже, обороноздатності України, на обороно-промисловий комплекс країни покладаються завдання із забезпечення створення, виробництва, ремонту й модернізації озброєння, військової та спеціальної техніки і боєприпасів для задоволення потреб безпеки й оборони відповідно до цілей, пріоритетів і завдань воєнної політики держави. В умовах, що склалися високої актуальності набуває потреба забезпечення економічної безпеки підприємств ОПК в процесі їх реформування, що вимагає розробки комплексного підходу до створення такої системи безпеки.

Ґрунтуючись на теоретико-методологічних засадах безпекології та її галузі екосесенту, а також з урахуванням передового міжнародного досвіду, доведено, що в сучасному науковому знанні поняття «безпека» є одним із найскладніших, оскільки відсутня єдина система наукових поглядів та теоретико-методологічного базису в обґрунтуванні концепції безпеки сучасного суспільства. За результатами аналізу, зроблено висновок, що в аспекті соціотехнічних систем поняття «безпека» широко трактується як такий стан складної системи, при якому дія зовнішніх і внутрішніх факторів не призводить до погіршення системи або до неможливості її функціонування й розвитку, при якому особистість, соціальна група, народ, країна (державна) може самостійно, суверенно, без втручання й тиску ззовні вільно обирати й здійснювати свою стратегію міжнародної поведінки, духовного, соціально-економічного й політичного розвитку.

Узагальнюючи еволюцію поглядів науковців на поняття «національна безпека», «державна безпека» і «загальна безпека» та вказуючи на їх

співвідношення як частини і цілого, зазначено, що концепція національної безпеки залишається недостатньо розробленою особливо з позиції економічної науки та правового забезпечення.

Різноманітність підходів до визначення поняття національна безпека обумовлена не лише суб'єктивними факторами, але й об'єктивними обставинами, які впливають на зміст цього поняття, а саме: по-перше національна безпека - це багатогранне явище, що має міждисциплінарний характер; по-друге, національна безпека – поняття конкретно-історичне та трансформується відповідно до політичних, соціальних, економічних та інших умов; по-третє, на зміст поняття національна безпека впливають система національних інтересів, кількість загроз та їх спрямованість, що обумовлює динамічний характер цієї категорії.

Враховуючи зазначене, відповідно до сучасних вимог часу національну безпеку варто розглядати як стан, що забезпечує реалізацію життєво-важливих інтересів шляхом гарантування захищеності національних цінностей, прав і свобод громадян, державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного та оборонного потенціалу України від зовнішніх та внутрішніх загроз, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам.

Підвищення обороноздатності держави та створення ефективного сектору безпеки і оборони є ключовим пріоритетом політики національної безпеки, що потребує посиленої уваги до економічної складової у контексті реалізації національних інтересів.

Дослідження еволюції теорії економічної безпеки у процесі суспільно-економічних трансформацій та забезпечення суспільних благ дозволило виявити множинність підходів до визначення економічної безпеки. За найбільш поширеною концепцією економічна безпека визначається як досягнення на якомога довшу перспективу такого стану економічних, політичних, соціальних та правових відносин об'єкта забезпечення економічної безпеки, який дозволяє йому стабільно функціонувати та прогресивно розвиватись в умовах зовнішніх та внутрішніх викликів та загроз.

З врахуванням зазначеного з позиції синергетичної парадигми обґрунтовано концепцію формування економічної безпеки підприємств оборонно-промислового комплексу України в умовах євроінтеграції на засадах безпекології та теорії інноваційного розвитку за якою: економічна безпека підприємств ОПК визначається як інтегральна характеристика стану захищеності економічної системи підприємства ОПК від внутрішніх і зовнішніх загроз та складається з підсистем, що відображають функціонування окремих сфер підприємств ОПК (соціально-економічної, науково-інноваційної, техніко-технологічної, організаційно-управлінської) та покращують можливості застосування системного підходу в інституційному регулюванні у даній сфері, шляхом доповнення усталених підходів сутнісними ознаками діяльності досліджених підприємств.

В умовах трансформації воєнної сфери та необхідності забезпечення обороноздатності країни, гостро постає проблема забезпечення економічної, в тому числі воєнно-економічної безпеки держави, що обумовило доцільність обґрунтування зазначеної концепції в рамках проведення даного наукового дослідження. Так, воєнно-економічна безпека держави визначається як синергетична складова воєнної та економічної сфер національної безпеки держави й характеризує можливість і готовність держави в усіх сферах її діяльності забезпечувати економічні, соціальні, науково-технологічні та інформаційні умови розвитку воєнно-економічного потенціалу із використанням ринкових механізмів на такому рівні, який би гарантував воєнну безпеку країни та дозволяв підтримувати достатній рівень обороноздатності держави, виходячи з її економічних можливостей і політичних цілей; в особливий період швидко проводити економічну мобілізацію, а у воєнний час - поповнення воєнно-економічних втрат.

Ключовими заходами для забезпечення воєнно-економічної безпеки мають бути: створення єдиної інфраструктури технічного забезпечення військової організації України; формування бюджету необхідних коштів для фінансування оборони; проведення послідовної модернізації Збройних сил України. При цьому, оборонно-промисловий комплекс розглядається як генератор прогресивних наукових, технічних, технологічних успіхів і розробок, які дозволяють створювати як високий рівень складності, так і наукомісткий продукт для цілей конверсії.

В умовах невизначеності здійснено аналіз наявних підходів щодо визначень понять "загроза", "ризик", "небезпека", "виклик" з метою виявлення їх взаємозв'язку із системою забезпечення економічної безпеки підприємств ОПК.

В цьому контексті здійснено аналіз впливу сучасних тенденцій глобалізації економічних та інформаційних зв'язків, науково-технічного прогресу, розширення міграційних та гуманітарних процесів, політичних трансформацій, військово-промислового розвитку на параметри світової та національної безпеки.

Систематизуючи ризики та джерела загроз економічній безпеці, акцентовано увагу на таких проблемах функціонування підприємств ОПК як: відсутність ефективного державного регулювання, фрагментація галузі із значними диспропорціями в її сегментах; низький рівень задоволення потреб збройних сил; низький рівень залучення до міжнародної кооперації; значна залежність винятково від іноземних постачальників і замовників недостатнє врахуванням ринкових механізмів, кон'юнктури ринків і реальних можливостей із забезпечення конкурентоспроможності оборонних підприємств тощо.

Сутність економічної безпеки розкривається в системі її критеріїв, показників і порогових (граничних) значень. Визначено методологічні засади процесу розробки системи індикаторів оцінки рівня економічної безпеки підприємств ОПК України, що є процесом послідовного проходження етапів визначення мети та завдань діагностики стану економічної безпеки підприємств

ОПК, підбору й обробки потрібної інформації та, безпосередньо, формування системи індикаторів оцінки економічної безпеки, що дозволяє визначити поточний стан та динаміку зміни рівня економічної безпеки підприємств ОПК за складовими в порівнянні з пороговими значеннями.

За результатами дослідження встановлено, що рівень економічної безпеки підприємств ОПК залежить від: рівня економічної незалежності підприємства (щодо ресурсного забезпечення виробничо-господарської та фінансової діяльності, формування необхідної матеріально-технічної бази тощо); рівня економічної ефективності функціонування підприємства; адаптивності до подальшого розвитку (формування раціональної територіально-галузевої структури, підвищення рівня конкурентоспроможності тощо).

Враховуючи зазначені компоненти та дефіцит об'єктивної та достовірної інформації, розроблено методичний підхід до комплексної оцінки рівня економічної безпеки підприємств ОПК України на основі визначення інтегрального показника - рівня економічної безпеки підприємств ОПК, що визначається як середньгеометрична величина від інтегральних компонент комплексної оцінки ефективності виробничої діяльності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності, ефективності інвестиційної діяльності, ефективності інноваційної діяльності, і, на відміну від існуючих, містить індикатори ефективності партнерських відносин та експортно-імпортних операцій, що дозволяє сформулювати інформаційно-аналітичне забезпечення оцінювання рівня економічної безпеки підприємств ОПК.

Таким чином, за результатами дослідження доведено, що запропонований методичний підхід до оцінки рівня економічної безпеки підприємств ОПК сприяє здійсненню організаційно-економічних заходів щодо зміцнення економічної безпеки підприємств.

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА ТА ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ПРИЧИНИ ІСНУВАННЯ ТА ШЛЯХИ ДЕТІНІЗАЦІЇ

Момот Т. В., д-р екон. наук, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, Богдан Н. І., Чебослаєв Ю. М., вчитель, ХСШ «Ліцей мистецтв» № 133, Чалий Б. І., учень, ХСШ «Ліцей мистецтв» № 133

За останні роки масштабного характеру набуває проблема готовності та адаптації економіки України до реалізації глобальних тенденцій в умовах інтеграції у європейський економічний простір. Згідно з Global Risks Report 2017 [1] даними Всесвітнього економічного форуму у Давосі (World Economic Forum) за оцінкою міжнародних експертів визначені 30 глобальних ризиків, а також 13 тенденцій, що можуть посилити їх або змінити їхнє співвідношення.